

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum IV. Decretalium, per viginti, & unum Titulos distributum, De
Sponsalibus, Et Matrimoniis, eorumque impedimentis, ac dispensationibus,

...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1702

Articulus VI. An aliquando, matrimonium, ob impotentiam dissolutum,
restaurari debeat?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73058](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73058)

muliere reclamante, & viro confitente, se respectu illius impotentem, postquam idem juramento firmaverunt, & per inspectionem à matronis bonæ opinionis, fide dignis, ac expertis, in opere nuptiali factam testatae sunt, mulierem adhuc virginem esse, matrimonium solvi posse, Honorius, III. respondit.

1306. Not. 6. hanc inspectionem ad divortium quoad vinculum matrimonij, propter alterius è conjugibus impotentiam non necessarium requiri. Nam in hoc c. *fin.* allegatur solum ad probandam impotentiam, & si alijs modis, de quibus in c. *Landabile*, impotentia probetur, non exigitur; quales autem, & quot debeant esse illa matronæ, quæ de virginitate mulieris deposituræ sunt, tradit Castropal. *cit.* p. 10. à n. 6. & fuse Sanchez l. 7. d. 113. à n. 18. Et ex his colligitur, quid intelligatur per *verum iudicium*; hoc enim habetur *legitimam probationem* impotentiae pro diversitate casuum, quibus agitur contra matrimonium, nimirum vel reclamando statim in novitate, vel tardius, de quorum utroque jam dictum est in superioribus.

1307. Not. 7. Eum, qui sciens alterius impotentiam, nihilominus cum illo contrahit, Ecclesia permittente posse cum illa permanere, tanquam cum sorore, licet illam habere in uxorem non possit. C. *consultationi*. 4. h. ubi Luitus III. ad quæstionem, *utrum femine clausæ, impotentes commisceri maribus, matrimonium possint contrahere? & si contraxerint, an debeat rescindi?* taliter respondit, quod, licet incredibile videatur, quod aliquis cum talibus contrahat matrimonium; Romana tamen Ecclesia consuevit in consimilibus iudicare, ut, quas tanquam uxores habere non possunt, habeant ut sorores, hinc in ejusmodi casu potens, propter alterius impotentiam reclamare non potest, nisi iuste timeat periculum incontinentiæ. Idem est, si post matrimonium ignoratâ alterius impotentiam contractum, simul castè habitare velint.

1308. Not. 8. probabilius esse, conjugem, qui ab impotente propria autoritate recedit, ante præmissum experientiae triennium, ubi hoc de jure requiritur, relicto statim esse restituendum quoad mutua[m] habitationem, & obsequia, nisi statim, & in continenti probationes certas, & evidentes afferat. ita Sanchez l. 7. d. 112. n. 8.

Nam alter, ratione matrimonij, jus habet ad illa; ergo spoliari eo non debet, sine certa & evidenti ratione. Si autem jam præcessit triennium ad explorandam potentiam, probabilius est, non esse statim restituendum, sed admittendas esse exceptiones impotentiae, ut notat Sanchez *cit.* Si quæras, an in primo casu recedens, etiam quoad usum conjugalem restituendus sit? negat Sanchez *cit.* sed rectius affirmare videtur Castropal. *cit.* p. 14. p. 11. n. 2. quia etiam, quo ad illud, jus per matrimonium acquisivit.

ARTICULUS VI.

An aliquando, matrimonium, ob impotentiam dissolutum, restaurari debeat?

Quæstio est. 1. an, postquam conjuges, 1309. propter impotentiam viri, ortam ex frigiditate, separati sunt matrimonio soluto, vir uxori primæ restituendus sit, si postea appareat potens, ut, si contracto alio matrimonio, illud consummare potuit? R. in dato casu virum restituendum esse primæ uxori; quia tunc constat, impotentiam contra primum matrimonium esse falso allegatam; sic Castropal. *cit.* p. 14. p. 12. colligitur ex c. *Accepisti*. 1. h. t. ibi: *separari potestis eâ tamen ratione, ut si tu post aliam acceperis, reus perjurij existas, & iterum, post peractam penitentiam priora nubia reparare debebis.* Idem est, si soluto primo matrimonio vir appareat potens ex copula fornicaria cum alia. Porro in hoc casu secunda uxor libera erit, si vir primæ redditus, cum ea inter triennium copulari possit, si secus, ei vir reddi debet, quia tunc secundum, non primum matrimonium validum fuit.

Quæstio est. 2. quid dicendum, si separatio facta est propter arctitudinem feminae? R. ex *cit.* c. *Fraternitatis*. Si talis mulier, soluto primo matrimonio, per alium virum cognosci potuit, & separatio facta est ideo, quod respectu cujuslibet viri iudicaretur nimis arcta, separandam à secundo, & restituendam primo; quia tunc constat de errore. Si autem est a primo separata, quia respectu illius iudicata fuit nimis arcta, tunc respondendum juxta dicta n. 1309. V. Sanchez l. 7. d. 99. à n. 15.

Quæstio est. 3. quid agendum, si separatio facta est propter impotentiam ex maleficio? R. si in dicto casu separatio primi matri-

matrimonij facta est post elapsim triennium experientia, aliisque probationes à jure requisitas; nullam restitutionem esse faciendam, licet maleficiatus aliud matrimonium ineat; quia frequenter contingit maleficia hæc fieri ad impotentiam alteri causandam *respectu talis*; non autem alterius personæ. de quo plura Gonzalez, & maxime Sanchez. l. 7. hic d. 92.

1312. Præter hæc not. 1. in illis casibus, in quibus primum matrimonium restaurandum, imponendam conjugibus penitentiam de commisso perjurio, dum jurarunt adesse impotentiam, quæ deprehenditur falsa. c. *Laudabilem. de frigid.* ubi additur, ut eâ peractâ cogantur redire ad prius matrimonium. Alij autem judicant, ad hoc sufficere, illam esse inchoatam; imò Sanchez cit. n. 30. censet, sufficere esse impositam, ut ad prius matrimonium redire possint. De penitentia verò imponenda videtur solum accipiendum pro casu, si verè pejerarunt.

1313. Notatur 2. Si soluto primo matrimonio propter impotentiam, quæ post aliquod tempus falsa deprehenditur, & ideo restitutio fieri deberet, unus conjugum Religionem professus est ante cognitum errorem falso allegatæ impotentia, non esse faciendam restitutionem; quia, licet prius matrimonium deprehendatur fuisse verum, est tamen, *tantum ratum*, & non consummatum; Ratum autem professione solvitur ex c. 14. de *Convers. Conjugat.* Si autem vir interim suscepisset sacros ordines, uxore in sæculo remanente? si. tunc uxorem repetenti restituendum esse; quia matrimonium ratum susceptione sacri ordinis non solvitur ex dict. supra.

1314. Ex hoc colliges, sententiam in causâ matrimoniali latam, quantumcunque confirmata sit, vel lapsus fuerit terminus ad appellandum, non transire in rem judicatam, sed retractandam esse, quoties compertum fuerit, illam ex errore processisse, ut deciditur. c. *Lator. V. mandamus.* & c. *Consanguinei*, ac c. *Tenor. de Sent. & re judicata.* Item c. *Fraternitatis. de Frigidis*: sed hoc limita, ut ea sententia in rem judicatam transeat quoad hoc, ut per vim querelæ non possit contra eam allegari vel à condemnato, vel à quovis alio, in his, quæ foveant peccatum, ut pluribus videri potest apud Castropal. cit. n. 8.

ARTICULUS VII.

Quo jure impotentia antecedens matrimonium dirimat?

Basilii Pontius l. 7. de matr. c. 56. & sequentibus cum alijs defendit, matrimonium inter virum & mulierem consistere posse, etiam si eorum unus, etiam perpetuò, impotens sit ad exercendum, vel reddendum usum conjugalem. Sed contrarium cum communi Doctorum, & Sanchez l. 7. hic d. 97. omnino tenendum est. 1. quia ad matrimonium requiritur substantialiter consensus, quo quilibet contrahentium alteri constituit jus ad conjugalem usum sui corporis, quando, & quoties alter legitime id exegerit; hoc autem perpetuò impotentibus est impossibile: ergo. Ma. est ex dict. Min. constat. Nam jus ad usum impossibilem non datur, nec dari potest; cum impossibile nulla sit obligatio; ergo: Accedit declaratio Sixti V. cujus clara verba sunt: *Mandamus, ut conjugia per quoscunque Eunuchos, & Spadones, utraque teste carentes, cum quibuslibet defectum illum, sive ignorantibus, sive scientibus contrahi prohibeas: eosque ad matrimonia contrahenda inhabiles auctoritate nostrâ declares &c. & matrimonia ipsa sive de facto contracta, nulla, irrita, & invalida esse, declares.*

Dices cum cit Pontio: matrimonium impotentis cum impotente *ad castè vivendum*, etiam cognitâ impotentia, valde celebratur; ergo impotentia nullo jure dirimit matrimonium potentis cum impotente. Ant. prob. 1. ex D. Thoma in 4. d. 34. a. 2. ad 4. ubi ait, non in quolibet contractu hoc universaliter teneri; quod ille, qui est impotens ad solvendum aliquid, non reputetur idoneus ad contractum illum, quo se obligat ad ejus solutionem. Unde concludit, *quod sicut contractus super prestanda aliqua solutione, ad quod quis est impotens de facto, si is, cum quo contrahit, sciat impotentiam, & nihilominus contrahat; quia sic ostenditur, quod alium finem ex contractu querat.*

Deinde 3. part. q. 29. a. 2. juxta Pontium cit. c. 56. n. 2. distinguit duplicem copulam seu conjunctionem inter virum & mulierem, unam animorum, quam Pontius vocat *copulam conjugalem*; alteram